

DATEAMS

Bijeenkomst 2 - 3 november 2025

Door Marja van Gulp & Jenya Krul

Doelen & opzet bijeenkomst

De bijeenkomst had een praktisch karakter:

- Terugblik op de voortgang sinds de start op 16 september.
- Bespreking van de geüploade documenten (probleemstelling per team).
- Uitwisseling van tip & top tussen de teams.
- Feedback bespreken en deels verwerken op beide uitwerkingen.
- Reflectie op het onderzoeksproces tot nu toe en de rol van feedback daarin.
- Introductie op stap 2a en 2b: het in kaart brengen en meetbaar maken van mogelijke oorzaken.

Samenvatting

In de tweede bijeenkomst gaven de datateams elkaar feedback op stap 1 van de datateam-methode en verdiepten hun probleemstelling. De gesprekken maakten duidelijk dat verwarring hoort bij het proces - het onderzoeken van wat nu precies het probleem is, voor wie en waarom. Beide teams werkten verder aan een scherpere onderzoeksvraag en bereiden stap 2 voor. Het in kaart brengen van mogelijke oorzaken en hypothesen.

Stand van zaken

Portus Farelcollege

Het team is twee keer bijeengekomen om de probleemstelling te verfijnen en te bepalen welke data nodig zijn. Eén collega heeft besloten te stoppen; het team zoekt nog een nieuwe deelnemer die aansluit bij de huidige richting.

Het team werkt aan de formulering van een hanteerbare onderzoeksvraag en ervaart daarbij spanningen tussen onderzoek en uitvoering. Enerzijds is er de wens om een zorgvuldig, analytisch traject te volgen; anderzijds vraagt de praktijk om directe interventies, zoals het werken met Numo. Deze realiteit maakt het onderzoek complexer, omdat interventies die al plaatsvinden onderdeel worden van het onderzoeksproces.

De gesprekken maakten zichtbaar dat de kernvraag nog scherper kan: gaat het onderzoek primair over het analyseren van bestaande data (toetsresultaten) of over het effect van interventies zoals Numo of beleidsaanpassingen? Het team realiseerde zich dat een heldere keuze hierin cruciaal is voor de verdere opbouw van het onderzoek.

Belangrijkste observaties en feedback

- De dataverzameling en eerste analyses zijn opgestart; er is overlap met de aanpak van het andere team, wat kansen biedt voor vergelijking.
- De spanning tussen willen onderzoeken en moeten handelen vraagt om expliciete reflectie: interventies moeten als onderzoeksvariabele worden meegenomen.
- De onderzoeksvraag is rijk maar te breed: maak onderscheid tussen hoofdvraag en deelvragen, zodat het onderzoek leesbaarder en beter uitvoerbaar wordt.
- Let erop dat de centrale vraag niet al oplossingsgericht is (“hoe kunnen we verbeteren”), maar eerst verkent waarom er sprake is van een probleem.
- Houd bij dataverzameling goed bij hoe interventies worden uitgevoerd en hoe leerlingen en docenten dit ervaren; dat maakt de resultaten beter interpreteerbaar.

Stand van zaken

Portus Groene Hart

Het team is tweemaal bijeen geweest en werkte aan een eerste onderzoeksopzet. De samenwerking verliep vanzelf: ieder teamlid nam vanuit eigen expertise een deel op zich. Er is besloten uitsluitend recente data te gebruiken, omdat oudere gegevens onvoldoende betrouwbaar werden geacht.

De discussie over datakwaliteit leidde tot belangrijke inzichten: afnameprocedures verschillen per docent, wat de betrouwbaarheid van de resultaten beïnvloedt. De koppeling tussen Numo en CITO-VAS is nieuw; DIA kan eventueel ook worden gekoppeld.

Tijdens het gesprek kwam een dieper vraagstuk naar voren: hoe detecteer je een probleem, en wie bepaalt wat urgent is? Deze vraag zorgde voor een waardevolle reflectie op eigenaarschap, urgentie en de bedoeling van het onderzoek.

Inhoudelijk verschoof de focus van een smalle invalshoek (“woordenschat binnen Nederlands”) naar een vakoverstijgende benadering van taalontwikkeling. Het team verkent de mogelijkheid om Taalgericht Vakonderwijs (TVO) schoolbreed in te zetten en te onderzoeken wat het effect daarvan is op woordenschat en taalbegrip.

Daarnaast haalt het team informatie op bij het NRO over de voorspellende waarde van gebenchmarkte woordenschattoetsen.

Belangrijkste observaties en feedback

- De onderzoeksvraag neigt naar een ontwerpvraag in plaats van een pure datavraag: met de formulering ‘hoe kunnen we verbeteren’ wordt al een interventie geïmpliceerd.
- Data uit de interventie zelf – zoals de voortgang per individuele leerling – zijn waardevol en kunnen worden gecombineerd met latere CITO-resultaten.
- Sterk punt is dat een teamlid heeft uitgezocht wat docenten nu al doen in hun lessen. Dat levert aanknopingspunten voor verder onderzoek naar oorzaken en voor het ontwerpen van vakoverstijgende interventies.
- De dataverzameling is goed beschreven en er is expliciete aandacht voor de kwaliteit van de toetsafname.
- De focus op vakoverstijgend taalonderwijs (TVO) geeft het onderzoek een bredere, toekomstgerichte betekenis voor de hele scholengroep.
- Het inzicht groeit dat de datateammethode niet lineair is, maar een voortdurend proces van bevragen, bijstellen en verdiepen.

Gezamenlijke reflectie en gedeelde inzichten

Over de probleemdefinitie

In beide teams ontstond verwarring door de centrale vraag van de bijeenkomst, maar die werd ervaren als waardevolle verwarring.

De centrale vraag was: *voor wie is dit eigenlijk een probleem en is het wel een probleem?*

Over onderzoeksfocus

De gesprekken maakten duidelijk dat dataonderzoek en interventieonderzoek vaak door elkaar lopen. Wanneer er een interventie in het spel is (zoals Numo), is het ook van belang dat er de uitvoering en de beleving worden onderzocht: wat deden docenten precies, hoe namen leerlingen deel en wat werkte volgens hen?

Over tempo en proces

Er is enerzijds een sterke wens om snel te “gaan beginnen”, anderzijds de noodzaak om te vertragen en goed te blijven bevragen.

De begeleiders benadrukten dat de datateammethode geen lineair traject is, maar een doorlopend leerproces waarin teams elkaar en de onderzoeksvraag steeds opnieuw onderzoeken.

Belangrijk inzicht: *in januari zijn niet “alle stappen doorlopen”, maar groeit er een duurzame onderzoekscultuur.*

Over samenwerking en leerhouding

Het geven van feedback aan elkaar werd als zeer waardevol ervaren en wordt voortaan structureel onderdeel van iedere bijeenkomst.

Teams leren zo niet alleen onderzoek doen, maar ontwikkelen zich ook als professionele leergemeenschappen die samen reflecteren, bevragen en groeien.

Over nieuwe verbindingen

Het gesprek over Taalgericht Vakonderwijs (TVO) bij het Groene Hart bracht een nieuwe invalshoek: het idee om taalontwikkeling schoolbreed te onderzoeken en mogelijk te koppelen aan observaties met een gedeelde kijkwijzer (ELOO-dot).

Binnen Portus wordt verkend of TVO-criteria gebenchmarkt kunnen worden binnen de scholengroep, zodat alle scholen met dezelfde observatiecriteria werken.

Vervolg - stap 2 | oorzaken en hypothesen

De bijeenkomst werd afgesloten met een vooruitblik op stap 2 van de datateammethode. Het verkennen van mogelijke oorzaken van het vastgestelde probleem en het formuleren van eerste hypothesen.

De teams nemen de komende weken de tijd om hun probleemstelling te verfijnen aan de hand van de ontvangen feedback en werken vervolgens aan een groslijst van mogelijke oorzaken.

Daarbij is het belangrijk om breed te denken en aannames expliciet te maken:

- Wat zou de oorzaak van dit probleem kunnen zijn?
- Welke factoren liggen binnen of buiten de invloedssfeer van de school?
- Wat speelt op leerling-, docent-, of schoolniveau?

De begeleiders benadrukten dat het hierbij niet gaat om het direct zoeken naar oplossingen, maar om het verruimen van perspectief. Pas later volgt de keuze welke oorzaken nader onderzocht worden.

Vervolgstappen en afspraken

- Herkijk en verfijn de probleemstelling (stap 1) op basis van feedback.
- Stel een groslijst van mogelijke oorzaken op en onderscheid interne en externe factoren.
- Kies één of twee oorzaken die kansrijk of hardnekkig zijn om verder te onderzoeken.
- Formuleer bij deze oorzaken voorlopige hypothesen (verklarend of verkennend).
- Visualiseer het onderzoeksproces (schema of overzicht) zodat samenhang zichtbaar wordt.
- Deel de aangepaste documenten en groslijst uiterlijk 17 november in Teams.

De volgende gezamenlijke bijeenkomst vindt plaats op 27 november 2025.

Dan wordt gewerkt aan het verfijnen van de gekozen hypothesen en de vertaling daarvan naar concrete onderzoeksstappen in het licht van stap 3 van de methode: data verzamelen.

